

Barraca del Grau

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: El Grau
Alçada: 239

Coordenades:

Latitud: 41.64202
Longitud: 1.874
UTM Est (X): 406226
UTM Nord (Y): 4610644

Classificació

Número de fitxa 08053 - 272
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Modern Popular
Segle XVIII-XIX

Estat de conservació Bo

Notes de conservació: La barraca està situada en un indret de gran valor paisatgístic. Cal desbrossar el seu entorn de la vegetació que l'acabarà engolint i recol·locar la clau de volta reforçant-la amb terra i pedruscall.

Protecció Legal

Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)

Accés Fàcil

Ús actual: Sense ús

Titularitat Privada

Titular: 08052A0040006500000OM

Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch

Data de registre de la fitxa: dg., 29/01/2017 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada al nord-est del municipi, en el vessant orientat al sud del turó del Grau. Des de la barraca es pot veure el mas a sobre mateix. Per accedir-hi cal pujar pel camí de la Riereta, que puja des del torrent de les Pasteres, un cop passat el camí de bast del Grau.

Està construïda parcialment damunt de la roca, actualment envoltada de vegetació arbustiva i brolla de romaní. Es tracta d'una construcció d'aspecte robust, no massa alta. És de planta circular, de 2,00 metres de diàmetre interior. La pedra emprada en la construcció és de mida petita a la part superior i més gran, a la part inferior, falcada amb pedruscall per donar l'estabilitat necessària. L'entrada és monumental, amb els brancals i la llinda molt més ben treballats i lleugerament escairats. La porta està orientada al sud, amb una doble llinda. Els brancals estan lleugerament inclinats. Mesura 1,25 metres d'alçada per 0,65 metres d'amplada màxima. Els murs tenen un gruix que oscil·la entre els 0,65 i els 0,70 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades però presenta la clau de volta desplaçada, convertint el tancament en un punt feble que, sense reparació, s'anirà engrandint fins a provocar el seu enfonsament. Conserva bona part del voladís i restes de terra del recobriment característic amb pedruscall i alguns sèdums que retenen la terra. A l'interior, al mur enfront del portal es conserva un tinell construït arran de terra. No té espitlleres.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 14144.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

